50025 ـ اعتکاف مرد و زن صحیح نیست مگر در مسجد

سوال

آیا زن می‌تواند در خانه‌اش اعتکاف کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

علما بر این اتفاق نظر دارند که اعتکاف مرد صحیح نیست مگر در مسجد، زیرا الله تعالی می‌فرماید:

وَلا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ [سورۀ بقره: ۱۸۷]

(و در حالی که در مساجد به اعتکاف نشسته‌اید با آنان (زنان خود) نزدیکی نکنید).

نگا: «المغنی» (۴/ ۴۶۱).

اما بنابر مذهب جمهور علما، زنان نیز مانند مردان هستند و اعتکافشان تنها در مسجد صحیح است، به دلیل همان آیۀ پیشین:

وَلا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ [سورۀ بقره: ۱۸۷]

(و در حالی که در مساجد به اعتکاف نشسته‌اید با آنان (زنان خود) نزدیکی نکنید).

همچنین برای آنکه همسران پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ از ایشان برای اعتکاف در مسجد اجازه خواستند پس ایشان به آنان اجازه داد و آنان پس از وفات پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در مسجد اعتکاف می‌کردند.

حال آنکه اگر اعتکاف زن در خانه‌اش درست بود پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ آنان را به این کار ارشاد می‌نمود زیرا مستور ماندن زن در خانه‌اش بهتر از خارج شدن او به مسجد است.

برخی از علما نیز بر این رای هستند که اعتکاف زن در مسجدِ خانه‌اش یعنی جایی که در خانۀ خود آن را به عنوان محل نمازش در نظر گرفته درست است.

اما جمهور علما مانع از این شده می‌گویند: مسجد خانه‌اش را مَجازاً مسجد نامیده‌اند اما در حقیقت مسجد نیست بنابراین احکام مسجد را نمی‌گیرد، در نتیجهٔ شخص جُنُب یا حائض می‌تواند وارد آن شود.

نگا: «المغنی» (۴/ ۴۶۴).

نووی ـ رحمه الله ـ در «المجموع» (۶/ ۵۰۵) می‌گوید:

«اعتکاف برای مرد و زن درست نیست مگر در مسجد، و در مسجدِ خانهٔ زن یا مسجد خانهٔ مرد که محل خلوت کردن [برای عبادت] است و برای نماز آماده شده، درست نیست».

از شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ در مجموعه فتاوای ایشان (۲۰/ ۲۶۴) پرسیده شد:

زن اگر بخواهد اعتکاف کند باید در کجا به اعتکاف بنشیند؟

پاسخ:

«زن اگر قصد اعتکاف داشت در صورت نبودن محذور شرعی در مسجد به اعتکاف می‌نشیند و اگر محذور شرعی وجود داشت اعتکاف نمی‌کند».

و در «الموسوعة الفقهیة» (۵/ ۲۱۲) آمده است:

«دربارهٔ محل اعتکاف زن اختلاف کرده‌اند؛ جمهور بر این رای است که زن نیز مانند مرد است و اعتکافش تنها در مسجد درست است، بر این اساس اعتکاف او در مسجدِ خانه‌اش درست نیست، زیرا از ابن عباس ـ رضی الله عنهما ـ روایت شده که دربارهٔ زنی از او پرسیدند که نذر کرده تا در مسجد خانه‌اش به اعتکاف بنشیند. ایشان فرمودند: بدعت است، و منفورترین اعمال به نزد الله بدعت‌هاست، و اعتکاف درست نیست مگر در مسجدی که در آن نماز برگزار می‌شود. و از آنجایی که مسجدِ خانه نه در حقیقت و نه در حکم، مسجد نیست بنابراین جایز است که آن را [با کاری دیگر] تغییر [کاربری] داد و شخص جُنُب می‌تواند در آن بخوابد و اگر چنین کاری (یعنی به اعتکاف نشستن در خانه) جایز بود مادران مؤمنان ـ رضی الله عنهن ـ ولو برای یک بار انجامش می‌دادند تا جایز بودن آن را نشان دهند».